

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Ann-Sofi Strömvall- Larsson
Hälso- och sjukvårdsstrateg, Regionkontoret
Camilla Falk
Hälso- och sjukvårdsstrateg, Regionkontoret

Rapport Uppföljning Grön rehab

Bakgrund

Efter en motion av Emma Vildstrand (mp) 2015-04-15 "Utveckling och upphandling av grön rehabilitering i Halland" biföll Regionfullmäktige förslaget 2015-09-23 från Regionstyrelsen att ta fram underlag för ställningstagande om, och i så fall hur, Grön rehab ska ingå i Region Hallands vårdutbud med offentlig finansiering. Regionkontoret fick i uppdrag att ta fram ett förfrågningsunderlag till upphandling av Grön Rehab i Halland och utgick från Västra Götalands och Region Skånes uppdrag Grön rehab och Naturunderstödd rehabilitering (NUR).

Fem leverantörer finns sedan start 2017-10-19 upphandlade med följande uppdragsbeskrivning- Grön Rehab, Region Halland:

Syfte och mål

Erbjuda patienter med lätt till medelsvår depression, ångest och stressrelaterat tillstånd Grön rehab. Aktiviteten ska vara *ett komplement till den rehabiliteringsplan som patienten genomför via sin vårdcentral*.

Målet är att öka sin hälsa och återfå sin arbetsförmåga, för att kunna vara kvar eller återgå i arbete/studier eller annan sysselsättning.

Omfattning/ramar

Verksamhetens aktiviteter ska huvudsakligen bedrivas individuellt för deltagaren. Verksamheten ska hållas öppen minst 40 veckor per år. Patientens vårdcentral har det fulla medicinska ansvaret under hela rehabiliteringsperioden. Ersättning utgår till maximalt en 12 veckors period per deltagare.

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Aktiviteter

Verksamheten ska erbjuda aktivitet och vistelse i natur och trädgård och vara anpassat efter årstid. Ingen behandlande verksamhet ska förekomma.

Tilldelning av uppdrag

Principen är att patienten väljer leverantör. Om inte patienten väljer leverantör sker tilldelning utifrån det geografiska område där patienten är folkbokförd.

Beställningsförfarande

Patient som av behandlande läkare bedöms ha nytta av Grön rehab som en del i sin rehabiliteringsprocess, remitteras till aktivitet hos de leverantörerna med avtal för Grön Rehab med Region Halland.

Uppföljning

Det ska ske löpande dokumenterade möten och vara en god kommunikation mellan verksamheten för Grön rehab, patienten och den remitterande vårdcentralen. Åtterrapporering och dokumentation ska ske enligt särskild instruktion från vårdcentralen.

Rapportens upplägg

Regionkontoret har genomfört en uppföljning som ska fungera som underlag för beslut inför ny avtalsperiod. Uppföljningen redovisas enligt följande rubriker:

- Gårdarnas följsamhet till uppdrag
- Effekter hos deltagare/patient
- Omvärldsbevakning närliggande regioner/regionala samarbetspartners samt kunskapsinhämtning
- Ekonomisk uppföljning per gård

Gårdarnas följsamhet till uppdrag

- Aktiviteter som genomförs på gården fungerar som ett komplement till den rehabiliteringsplan som patient/deltagare genomför via sin vårdcentral.
- Gårdarna kan se i de utvärderingsinstrument (Norfunk och SHIS) som används att deltagarens upplevelse av ökad hälsa och välbefinnande ökar från vistelsens start till avslutad period.

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

- Aktiviteterna som genomförs på gården följer den struktur för Grön rehab som finns avtalat med utrymme för både social samvaron och individuella aktiviteter.
- Patienterna väljer den gård de önskar remitteras till. Det råder dock en ojämn fördelning av patienter/deltagare till gårdarna geografiskt vilket i sin tur leder till att avsatt budget fördelas olika. Detta är dock inget gårdarna kan påverka.
- Samtliga gårdar anser att avtalet i sin helhet är välfungerande och att kundnöjdheten är hög.
- God följsamhet råder till avtalets uppdragsbeskrivning för samtliga leverantörer.
- En del gårdar lyfter att de är svårt att få remisser till sig. En orsak kan enligt dem vara att kunskapen saknas om Grön rehab på vårdcentralerna.
- Det råder i de allra flesta fall en god kommunikation mellan patient, gården och den remitterande vårdcentralen.
- Utifrån att fortsatt kunna bedriva Grön rehab efterfrågas det från leverantörerna besked om vilka förutsättningar som kan förväntas för framtiden vad det gäller medel, långsiktiga avtal och utvärdering.
- En del önskemål har framkommit att målgruppen borde utvidgas till att omfatta exempelvis psykiatripatienter. Detta är inte möjligt i befintligt avtal då det skulle ändra förutsättningarna väsentligt mot vad som är upphandlat.

Effekter hos deltagare/patient

Volym och målgrupp

Vi har i underlag från faktura period 1712-1904 sett att 57 patienter av 100 remitterade patienter (övervägande andel kvinnor) hittills har genomfört en 12 veckors period på Grön rehab gård. Den största andelen är personer mellan 40-57 år. En del är 18-35 år och en del 57-66 år.

Anledning till sjukskrivning är utmattningssyndrom, utmattningssymptom, psykiatrisk sjukdom och okänt. Längd på sjukskrivningsperiod är 4- 6 månader eller längre upp till flera år.

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Resultat

Vi har valt att genom frågeställningar till Rehabkoordinator på remitterande vårdcentral ta reda på vad de kan se att insatsen har gett dessa patienter.

- Grön rehab perioden har för i stort sett alla patienter varit en *komplettering* till den övriga rehabilitering och behandlingsprocessen i den rehabiliteringsplan som patient/deltagare genomför via sin vårdcentral. Vi kan finna några få patienter som inte varit rätt remitterade enligt instruktion.
- Uppföljningen visar på att 17 deltagare av de 57 deltagare som genomgått en 12 veckors period har en plan för återgång till arbete eller annan sysselsättning. Övriga patienter/deltagare som genomgått en hel period har inte plan för detta eller så har inte Rehabkoordinatör haft tillgång till dessa uppgifter.
- Aktivitet har generellt upplevts av deltagaren som bra.
- Deltagaren har fått med sig redskap att använda för sina symptom och kunna se att dessa redskap finns att använda även i sin närhet utanför gården.
- Deltagaren upplever att den får hjälp att hitta ett lugn, en kravlöshet men ändå en förmåga att sätta långsiktigare mål.
- Flera säger sig ha en positiv upplevelse att kunna vara i en social samvaro men ändå kunna dra sig undan i jämförelse med andra gruppaktiviteter de deltagit i.
- Närvarotiden på gården för deltagarna är generellt god.

Övrigt

Rehabkoordinatorer kan generellt se ett ökat självförtroende hos deltagarna och att Grön rehab fyller en funktion som idag saknas för målgruppen. De säger att de som sköter verksamheten på gården har en större möjlighet än vårdcentralen själva att se hur deltagaren/patienten mår idag mer kontinuerligt under perioden. Gårdens verksamhet bidrar till att se det friska hos deltagaren/patienten och lämna det sjuka hemma är synpunkter som framkommer från intervjuer med koordinatörer.

Gårdarna marknadsför sig på vårdcentralerna och kännedomen om Grön rehab som insats på vårdcentralen ökar sakta. Insatsen bör ses i ett långsiktigt perspektiv och i ett samarbete mellan patient/deltagare och de olika aktörerna inom Grön Rehab. Det framkommer synpunkter från rehab koordinatörerna att kunna remittera tidigare i en sjukskrivningsprocess och att det finns patienter inom exempelvis psykiatri som önskar kunna remitteras till gårdarna direkt.

Någon framför också att försäkringskassans beslutstöd kring sjukskrivningens längd är begränsande då flera med mer lindriga symptom inte kan remitteras.

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Det framkommer också från några koordinatörer att man önskat kunna remittera till Multimodala team. Någon framhåller att de inte kan se att det är just Grön Rehab aktiviteten som lett till plan för återgång till arbete för de patienter de remitterat.

Ekonomisk uppföljning per gård fakturaperiod 1712 – 1904

Grön Hälsa och rehab (Varberg)

Totalt antal fakturerade deltagare: 40 stycken
Fakturerade belopp: 1 808 400

Cahom (Simlångsdalen)

Totalt antal fakturerade deltagare: 22 stycken
Fakturerade belopp: 758 860

Sörby Retreatcenter AB (Falkenberg)

Totalt antal fakturerade deltagare: 23 stycken
Fakturerade belopp: 562 544

Lilla Hälsoträdgården(Falkenberg)

Totalt antal fakturerade deltagare: 10 stycken
Fakturerade belopp: 534 600

Kroksjöbolaget(Unnaryd)

Totalt antal fakturerade deltagare: 5 stycken
Fakturerade belopp: 252 525

Total summa samtliga gårdar 1712 - 1904

Antal fakturerade deltagare: 100 stycken
Antal deltagare som genomgått en 12 veckors period: 57 stycken
Fakturerade belopp: 3 916 929 kr

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Omvärldsbevakning samt kunskapsinhämtning – Sammanfattning

Här sammanfattas närliggande regioners arbete med Grön Rehab, Naturunderstödd rehabilitering (NUR) samt Naturunderstödd aktivitet (NUA) och därtill aktuell kunskap. Under nästa rubrik finns utförligare beskrivning för den som önskar att läsa mer.

Närliggande regioner

Region Skåne och Västra Götalands region (VGR) har båda liknande avtal med gårdar som Region Halland (RH). I Skåne och VGR finns även verksamheter med multidisciplinära team med både kompetens från natur och medicinskt, dit patienter remitteras. Region Jönköpings län bedriver NUR i samarbete med Naturbruksgymnasium. Region Kronoberg har inte kommit igång ännu.

Kunskapsinhämtning

Den forskning som visar på effekter av Grön Rehab är den då multidisciplinära team samlas runt patienten. Det finns studier visar på att en förbättring vad det gäller exempelvis självskattad arbetsförmåga och hälsorelaterad livskvalitet men dessa rapporter säger också att det behövs fler studier där resultaten av Grön Rehab jämförs med resultaten av annan rehabilitering. Det finns inte idag finns tillräcklig forskning som styrker att Grön Rehab skulle vara effektivare som behandlingsmetod än andra beprövade rehabiliteringsåtgärder.

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

Omvärldsbevakning samt kunskapsinhämtning

Här presenteras en utförligare beskrivning av närliggande regioners arbete med Grön Rehab och NUR samt aktuell kunskap.

Region Skåne

Naturunderstödd rehabilitering vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Alnarp:

Alnarps Rehabiliteringsträdgård på Campus Alnarp är ett unikt "living lab". Laboratoriet erbjuder flexibla möjligheter att ta fram nya metoder som har för avsikt att varaktigt förbättra människors hälsa genom naturunderstödda interventioner. De har här tagit fram modell och undersökt resultat. Modellen här har varit samlad kompetens i team av natur och trädgård och medicin och psykiater/psykoterapeut. Resultaten här har visat på lägre vårdkonsumtion och livsstilsförändring för dem som rehabiliterades vid Alnarps rehabiliteringsträdgård jämfört med kontroller samt att återgång till arbete ökade.

Naturunderstödd rehabilitering på landsbygden i Skåne (NUR):

Den gröna kompetensen finns på gården och den medicinska på vårdcentralen. SLU har tillsammans med Epidemiologi- och registercentrum Syd haft uppdrag att följa upp projekt i Skåne och de har parallellt med detta har en forskningsstudie genomförts. Trots stora ansträngningar lyckades de inte med en kontrollerad studie på grund av svårighet att rekrytera individer till kontrollgrupp. De kan se i rapporten av studien att de som deltagit i interventionen förbättrades avseende självskattad arbetsförmåga, hälsorelaterad livskvalitet, symptom kopplade till ångest och depression, sömnkvalitet och allmän hälsa. De menar dock att den här betydligt lättare formen av intervention än den med multimodala team inte kan förväntas ha samma effekt, därför måste dessa resultat ses från en annan bakgrund än de resultat som visats utifrån team med alla de olika professionerna samlade. Rapporten lyfter också svårigheter med studien då målgruppen förväntades vara "friskare" och de kan inte med säkerhet säga att en glidning skett vad det gäller remittering till de med längre gående sjukdom. De sammanfattande slutsatserna av rapportören är att det rekommenderas registeruppföljningar och samtidig kontrollgrupp för att kunna se om förändringar av sjukskrivning, vårdkonsumtion och läkemedelskonsumtion är kopplad till NUR (Naturunderstödd Rehabilitering på landsbygden i Region Skåne version 1.1).

Region Skånes förfrågningsunderlag för Naturunderstödd rehabilitering på landsbygd (NUR) har fungerat som stöd till Region Hallands underlag till avtal. Arbetet i Region Skåne startade som ett projekt (2011-2014) för att utveckla en rehabiliteringsmodell

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

där medicinska och icke medicinska kompetenser samverkat. I dagsläget har Region Skåne upphandlat leverantörer och de kan ta emot patienter/deltagare som fått remiss till NUR som ett komplement till den medicinska behandlingen. Vårdenheten ska ha en ansvarig NUR-koordinator som genomgått en halvdags utbildning.

- Upphandlade leverantörer: 8 stycken
- Remittent: Vårdcentraler och psykiatrimottagningar
- Målgrupp: Patient med lättare psykisk hälsa och eventuell tendens till social isolering och/eller passivisering.
- Budget: 7 miljoner
- Antal deltagare som påbörjat NUR: ca 200 per år.
- Uppföljning: Sveriges Lantbruksuniversitet(SLU) ansvarar för tillsyn och uppföljning.

Västra Götalands region (VGR)

Grön Rehabilitering Botaniska

Insatsen vänder sig till personer som har stressrelaterad ohälsa och/eller lättare depression. Målet är återgång till arbete/studier. För att kunna ta del av verksamheten behöver man ha VGR som arbetsgivare. De kombinerar kunskapen om trädgårdens och naturens förmåga att ge återhämtning och stressreduktion med arbetsterapi, psykoterapi och sjukgymnastik.

Grön Rehabilitering Närhälsan Multimodala rehabilitering

Två verksamheter som tar emot patienter med långvarig smärta och/eller ångest, depression eller stressrelaterad ohälsa för utredning och behandling.

Naturunderstödd aktivitet (NUA) och Naturunderstödd rehabilitering (NUR)

Östra Sjukvårdsnämnden beslutade 2017 att inleda upphandling avseende NUR och NUA. NUA eller NUR kan erbjudas personer med stressrelaterad ohälsa, utmattningsyndrom eller psykisk ohälsa.

Rehabiliteringen ska ses som ett led i återgång i arbete eller sysselsättning. För NUA gäller att gården står för det gröna och den behandlingsansvariga läkaren har det medicinska ansvaret under hela rehabiliteringsperioden. De som remitterar ska företrädevis vara vårdcentral men även psykiatri och samordningsförbund kan sända patient/deltagare. För NUR gäller det samma förutom att dessa gårdar ska använda sig av ett rehabiliteringsteam för deltagaren med legitimerad personal.

- Upphandlade leverantörer: 3 stycken
- Remittent: Vårdcentraler, psykiatrimottagningar och samordningsförbund

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

- Målgrupp: Patient med lätt till medelsvår depression samt personer med stressrelaterad psykisk ohälsa eller utmattningssyndrom.
- Budget: 4,2 miljoner (avsatt budget per gård)
- Antal deltagare per år: Max 72 personer totalt
- Uppföljning: Gårdarna mäter kundnöjdhet och koncernkontoret begär in uppföljning från gårdarna per kalenderår. Uppföljningen innehåller bland annat kundnöjdhet, väntetider, samverkan, återgång till arbete, livskvalitet. Uppföljningen för NUR är mer omfattad än den för NUA.

Region Kronoberg och Region Jönköpings län

Region Jönköpings län bedriver sedan början av 2013 NUR i samarbete med Tenhults Naturbruksgymnasium. Patient/deltagare kan komma dit genom remiss från sin vårdgivare och där finns både grön kompetens och medicinsk kompetens. Region Kronoberg kan vi inte se har startat upp något inom området ännu.

Samordningsförbundet Halland

Målgruppen för individer med stöd inom samordningsförbundets ram är de som behöver hjälp från flera av aktörerna samtidigt och att samordningsförbundets uppdrag är att så många hallänningar som möjligt ska kunna försörja sig själv. Det handlar om samordnad rehabilitering, metodutveckling, kunskapsutveckling och inkluderande arbetsliv. I arbetet med omvärldsbevakning sker en kontakt med förbundet då de haft projekt som tangerat Grön Rehab. I dagsläget har de flest pågående aktiviteter/insatser för personer som står längre från arbetsmarknaden än de som ska remitteras till den Grön Rehab vi har i Halland idag. I nuvarande avtal kan vi inte använda Samordningsförbundet som remittent då det skulle ändra avtalets innehåll väsentligt.

HTA-Rapport 2016:90, Region Västra Götaland, HTA Centrum

Syftet med rapporten var att utvärdera resultat av Grön Rehab jämfört med multidisciplinär gruppbaserad rehabilitering som inte är naturbaserad hos patienter med långvariga (mer än 6 månader) stressrelaterade besvär som leder till arbetsoförmåga. Metoden var en systematisk litteraturundersökning. Sex artiklar (tre kvantitativa studier: en randomiserad kontrollerad studie och två kohortstudier med kontroller samt tre kvalitativa studier) uppfyllde kriterierna. Slutsatsen enligt rapporten är att det föreligger en mycket begränsad dokumentation av resultaten av Grön Rehab jämfört med annan rehabilitering hos patienter med långvarig stressrelaterad

Bilaga 1
Rapport Uppföljning Grön rehab

Datum
2019-05-15

ohälsa. Slutsatsen av tre kvantitativa studier är att det är osäkert huruvida det föreligger några skillnader i resultaten av Grön Rehab jämfört med andra rehabiliteringsprogram. Resultaten av tre kvalitativa studier antyder positiva hälsoeffekter av vistelse i natur och trädgård. Det behövs fler studier där resultaten av Grön Rehab jämförs med resultaten av annan rehabilitering.

Statens beredning för medicinsk och social (SBU)

SBU konstaterar att det idag inte finns tillräcklig forskning som styrker att Grön Rehab skulle vara effektivare som behandlingsmetod än andra beprövade metoder.

Socialstyrelsen

Det finns inga riktlinjer för hälso- och sjukvården som anger rekommendationer för Grön Rehabilitering.

Regionkontoret 2019-05-15

Ann-Sofi Strömwall - Larsson

Camilla Falk